

Vannak a nagy újítók, az alapítók, a hegyeket megmozgatók, és vannak az átmentők, a folytatók, a megszületett értékek túlélésért felelősséget vállalók. Ha egy-egy közösség elismerendő, megbecsülendő tagjait e meglehetősen leegyszerűsítendő kettősség szerint tekintjük, akkor sem eldönthető kérdés, melyik vállalt szerep a fontosabb, a nagyobb hatású. Egyik nélkülözhetetlenebb a másiknál.

A pár hónapja minket itt hagyó György Péter a 23. sorszámu, youtube-on mai is megtekinthető FUGA-kisfilmben, a Mikrokozmoszban így fogalmazott: *„A FUGA Budapest egyik legfontosabb közintézménye lett. ... Alacsony belépési küszöbökkel magas kultúrát tud előállítani.”* A Nagy Bálint által gondosan, elfogulatlanság nélküli, elementáris hittel felépített hely, mint azt már többször, több helyen elmondtam olyan időkben is, amikor a FUGA létét (értsd: eszméjét) veszélyben éreztük sokan, nem az alapító építész kamaráról, nem is rólunk, építészekről, nem a fantasztikus Petőfi Sándor utcai helyszínről szól, hanem arról nyitottságáról, alacsony belépési küszöbről, azaz mindenki számára elérhető helyről, annak elérhető utópiájáról és napi gyakorlatáról, amelynek jelentőségét ma is nehéz felbecsülni.

Asbót Kristóf televíziós rendező, operatőr, belsőépítész, díszlettervező, egyetemi oktató. Egyik felülmúlhatatlan érdeme a sok közül, hogy nyugalmával, higgadtságával, szeretetével átmentette, folytatta és folytatja azt a munkát, amelyet Bálint megkezdett. Mielőtt a FUGA ajtaján belépünk, szemünket ösztönösen vetjük a hatalmas vitrinre, amely mögött évtizedig Nagy Bálint, manapság Kristóf ül. Megnyugtató, biztonságot sugárzó, már kívül, az utcán is otthonos érzés így lépni be a hely bármilyen eseményére. De akkor is ez az érzés fog el bennünket, ha csak ügyes-bajos dolgainkat intézendő elsuhanunk előtte.

2020-ban nagyszerű sorozat indult Nagy Bálint kezdeményezésre. A 365 részt megélt pár perces Mikrokozmosz, majd a 44 tételes Makrokozmosz, a 23 tételes Nyári iskola/Szabadegyetem sorozata, s végül az a mindösszesen 1300 körüli rövidebb-hosszabb film, amit a FUGA youtube-csatornáján keresztül mindannyian láthatunk, felbecsülhetetlen archívummá bővült, bővül naponta ma is. Aki e filmeket megnézni, az építészet köré bástyázott, a kultúra különféle területein mozgó aktorok FUGA tereiben megnyilvánuló előadásait, kiállítás megnyitóit, vitaalkalmait, koncertjeit, performanszait, ünnepeit és emlékező alkalmait láthatja. Nem tud az építészettel jobb történni annál, hogy ilyen sűrű és sokrétű kulturális közegben mutassa fel értékeit, meríthesse mások értékeiből, a valós fizikai és a digitális térben is.

Kristóf másik felülmúlhatatlan érdeme ez az archívumépítés. Talán nem is tudjuk felmérni annak jelentőségét, mit jelent e hatalmas, heterogén, de a megszületés helyét tekintve egymással mégis rokonságban álló alkalmak, produkciók, gondolatok egymás mellé sorolása. Mint egy gigantikus, digitális wunderkammer tárul elénk a 21. század negyedének fordulójához vezető évek e Petőfi Sándor utcai, építészek által alapított, fenntartott kulturális helyszínén nap mint nap történetek kaleidoszkóp-szerű összessége.

És végül, kicsit hadd beszéljek haza: az összes építészetoktatási intézmény, tanszék, a mindenkori építészhallgatók otthona is a FUGA. Megszámolni sem tudom, hány kiállítás megnyitón vettem részt a pincei vagy földszinti kiállítóterek mindegyikében, az elmúlt másfél évtizedben. Nem csak az intézményekből jobbra hiányzó kiállítási terek, nyilvános helyek pótlékáról van szó, hanem olyan közös platformról, találkozási felületről, amelybe az érdeklődő fiatal, leendő építészek beavatását, bevezetését nem lehet eléggé hangsúlyozni.

Hét évvel Nagy Bálint Ezüst Ácsceruza díját követően ismét a FUGA-t illeti az elismerés, Asbót Kristóf személyén keresztül. Kristóft, az átmentőt és archívumépítőt laudáljuk ma. Ennyi idő alatt általában az ember sejtjei is kicserélődnek, bár ahogy utánanézttem, a szív sejtjei nemigen. A szív ugyanaz. György Péter az említett, 2020-as kisfilmjében azt is megjósolta, hogy az, amit és ahogy a FUGA képvisel, az 10 év múlva, könnyű kiszámolni: 2030-ban is jelen lesz Budapesten, bárki is üljön majd akkor ott, a nagy vitrin mögött. Legyen így, szívből gratulálok a díjazottnak, Isten éltesse sokáig Asbót Kristóft!

